

Polnina v državi SHS pavalirana.

Naročnina listu: Celo leto K 120.—, pol leta K 60.—, četrt leta K 30.—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150.—. Inserati ali oznanila se za računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 krono.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 220.

15. številka.

Maribor, dne 9. februarja 1921.

Letnik XIII.

Poljaki in Rusi.

Pred mnogimi leti sem izdal v Celju v takratni „Zvezni tiskarni“ brošuro v nemškem jeziku pod naslovom „Der Papslavismus“ in s podpisom: „Dni lepših polovica mojih“ je že davno odplula v večnost, toda temeljnih nazorov svojih nisem izpreminjal tekom svojega življenja, samo izpopolnjeval in preciziral, kvečjemu nekoliko modificiral in revidiral, čisto sem razvijal nazore, za katere v svoji najbližji okolici nisem našel razumevanja, toda razvoj stvari je pokazal, da sem imel prav, obratno sem pa le samo redkoma moral priznati, da sem se motil in to le v postranskih zadevah.

V soboto, dne 6. februarja, je pa prinesel „Slovenski Narod“ dolg uvodnik pod naslovom: „Usodne zmote“, ki me je spomnil one brošure, s katero sem stopil na publicistično pot. Razvoj dogodkov je pokazal, da sem jaz imel prav, a „Slovenski Narod“ v dotičnem članku tega ne uvidi in vedno še razvija nazore, katere bi oprostili poštenemu rodoljubu pred svetovno vojno. Dobro piše „Narodov“ članek, ko predstavlja nemško nevarnost. Ta Nemčija ostane tudi v prihodnosti naš trajni in najnevarnejši nasprotnik in iz tega stališča se bo morala orijentirati naša zunanja, a v znatnem delu tudi naša notranja politika. Popolnoma napačno je pa, če misli „Narodov“ članek, da je velika in močna Rusija najnaravnejša opora slovanstva v boju z germanstvom. „Rusija se je zrušila in mi drugi Slovani smo brez zaslombe — piše „Narod.“ To smo prav bridko občutili že povodom mirovnih pogajanj. — V resnici pa ni bila Rusija nikdar zaslomba slovanstva kot takega, podpirala je k večjemu posamezne slovanske narode, kadar je šlo v njen račun. Drugače tudi ni moglo biti. Država ni nič drugega, kakor ogromen gospodarski in socialni organizem in vsak organizem se razvija po prirodnih in gospodarskih postavah in v smeri najmanjšega odpora. In smer najmanjšega odpora pelje Rusijo na Vzhod proti Tihemu morju, vsled tega je Rusija naraven nasprotnik Kitajcev in Japoncev ter žoltega plemena sploh. Neizogibne gospodarske postavbe ji narokujejo, da se more oprediti ob obal Baltijskega in Črnega morja. Zgodovinsko stremenje Rusije je torej bilo vedno, da zavlađa nad Baltikom in nad Črnim morjem, potem se pa razvija proti Vzhodu. Ozadje Baltika tvori Litva in radi Litve je bila v vednih bojih s Poljsko; za Črno morje potrebuje izhoda pri Carigradu in radi tega se je spustila v balkansko politiko. Ako bi na Balkanu namesto Srbov in Bolgarov prebivali Armenci in Gruzinci, bi se Rusija zanje zanimala ravnotako, ker pri njej ni šlo za slovanstvo, ampak za Carigrad. Slovinci in Čehi prebivajo na poti od Jadranskega do Severnega morja, torej na črti, ki leži popolnoma onstran okvirja ruske politike. Z Nemci nimajo Rusi nobenega križanja gospodarskih koristi, torej je v interesu Rusije, da živi z Nemčijo v prijateljsstvu in v dobrih stikih. Največji nemški in ruski državnikarji so to uvideli in se tudi po tem ravnali (Bismarck, Witte itd.). Do boja med Nemci in Rusi je prišlo, ker je cesar Viljem in njegov krog v svoji politični kratkovidnosti zadel ob Rusijo pri Carigradu. Nemci so si s pomočjo Avstrije hoteli odpreti pot na Balkan in čez Dardanele v Malo Azijo, a to je bilo nevarno za pljuča Rusije — Črno morje, ki bi pri Carigradu postalo zamašeno. Šlo torej ni za slovansko vprašanje, ampak za Carigrad, križišče dveh velikih trgovskih potov — pot „od Varjagov k Grkom“.

Še enkrat naša severna meja.

I.

(Dopis od Sv. Jurja ob Pesnici).

Zavolje razmejitve, kakor se je izvršila pri Sv. Jurju ob Pesnici, vlada povečini jeza, kletv in žalosti. Razen par hiš, ki imajo rodbinske in kupčijske zveze z lipniškimi okrajem, je velika večina takih naših ljudi od nas odrezana, ki niso svoj živ dan imeli nikakšnih zvez na ono stran, ter jim še na misel nikdar ni prišlo, da bi hodili n. pr. v Lučane, kamor imajo nekateri itak tudi težaven dohod, da o dovozu niti ne govorimo. A nekateri našinci iz Spičnika in Jurskega vrha se bodo morali pa čez Nemško Avstrijo voziti ali hoditi, da pridejo do župnijske cerkve, ako res obvelja za mejo potok Klanšćica, ki jo je šele razmejitvena komisija blagovolila prekrstiti v „Kamererjev potok“ po nekem nemškem naseljencu. Občinski Klanci ter ostali čisto blizu nas ležeči, pa od nas odrezani deli Pesnice in Vrhovec se pa utegnejo razviti v slaven tihotapski brlog. V šolo in v cerkev v Lučane jim bo predalet, kje se pa naj česa dobrega nauče!

II.

(Dopis iz Plavča).

Z zanimanjem smo čitali članke v „Straži“ glede nesrečne meje od Sv. Duha do Mure. Dovolite, da Vam še tudi jaz napišem o tem žalostnem poglavju nekaj vrstic. Prvič: Zakaj se neki gg. od naše delegacije tako hvaležno s pridobitvijo Jarčevega in Kolerjovega hriba in ozemljem, ki leži krog teh dveh točk? Saj je vendar vsakega navadnemu pastirju znano, da je ozemlje na Boču, ki je pripadlo nam, desetkrat manj vredno nego rodovitni deli občin Pesnica, Vrhovec, Spičnik, Slatina, Svečina, Plavč in St. Ilj. Tam samo bregače, ovčji pašniki, tu izredno rodovite njive, vinogradi in sado-

kakor jo imenuje že Nestor, in staro pot Niebelungov ob Donavi k Balkanu in čez Carigrad v Azijo, po kateri so od začetka zgodovine prodirala nemška plemena. Ako bi Viljem sledil politiki Bismarcka, ki je rekel, da Balkan ni vreden kosti enega pruskega grenadirja, bi tudi radi slovanstva ne bilo nikdar prišlo do vojne z Rusijo.

Napačno je tudi, kar trdi „Nar.“, da smo že povodom mirovnih pogajanj bridko občutili odsotnost Rusije. Rusija je podpisala londonsko pogodbo, in bi jo bila tudi držala, ker nima z Italijo nobenega nasprotja. Ko se je med vojno delal londonski pakt, sem z nevarnostjo življenja obiskal oficijelnega zastopnika Rusije, predstavljal sem mu naše razmere, predložil tudi obširno spomenico, mož se je za vse zelo zanimal, vendar sem dobil pri njem ta vtis, da je Rusija naša nasprotnica in da je naša stvar z njenim sodelovanjem izgubljena. Trst naj pripade Italiji, Reko naj dobi kot pristanišče Avstrija — seveda s primerno široko potjo do nje — kar ostane, se lahko združi s Srbijo. Tako približno je bilo stališče carske Rusije in bilo je popolnoma slično onemu, kar mi je čisto malo pred izbruhom vojne razlagal slavni Anglež Scotus Viator — Seton Watson. — V triurnem osebnem razgovoru. Ne fantazirajmo torej, ako govorimo dejstva obratno!

Dejstvo je torej, da ruska politika ni bila in ni mogla biti slovanska, Balkance je Rusija podpirala proti Avstriji, a to ne radi slovanstva, ampak radi Carigrada, Čehi in Slovenci so bili izven njenega okvirja, s Poljaki je bila v nasprotju. Nasprotje med Rusi in Poljaki ne izvira iz neizogibnih gospodarskih in prirodnih zakonov, resnično nasprotje je bilo le samo radi Baltika, ki je pa tudi že davno izravnano; odkar so se Poljaki odrekli infantom s širokim zaledjem. Glavno

nosniki. Če smo dobili v ozemlju občine Boč 640 hektarjev, kakor zatrjuje g. Pitamlec in g. general Plivelic, bi smeli naši dati za to k večjemu 100 hektarjev v Slovenskih goricah. Barantija, ki pa so jo sedaj izvršili naši razmejitveni diplomati, ni v prav nobenem pravem razmerju glede vrednosti zemlje. Drugič: Nam vsem je velika, nepojmljiva uganka, da se je državna meja potegnila krog vsake parcele, ki jo poseduje kak German ob meji tostran razvodnice, a da se ni otelo ne ene parcele, ki jo imajo v posesti zavedni Slovenci na nemški strani razvodnice. Mi, ki smo tu na periferiji osiveli in trpkem narodnem boju, imamo pravico, da Vas gg. kličemo na odgovor. Tretjič: Uganka nam je tudi, da je nemškoavstrijska delegacija, n. pr. inženier Martinz, povabila na lice mesta vse bližnje in daljne nemške posestnike ob meji tostran in onstran razvodnice, a naših ljudi naša komisija v veliki večini ni prav nič obvestila o svojem prihodu. Četrtrič: Povejte nam, zakaj ste žrtvovali na razvodu od Kreuzwirta (nad Sv. Jurijem) do Mure vse važnejše višine: Spičnik, Slatinski vrh, Kameni vrh z Brusovim stolpom (Steinberg), serpentino stare ceste na Plavču, visoko Kresnico in celi Bubenberg? Naše obmejne straže bodo po vaši modri razmejitvi imele svoj stalež v nizavah, nad katerimi bodo kraljevali Nemci. Petič: Zakaj niste sklicali pred odločitvijo na posvet slovenske rodoljube na meji? Zakaj se ni pritegnilo v komisijo kakoga domačina, poznavač obmejnih razmer? Pomislite gospodje, ki ste odločevali o usodi naši in naših bratov, ki so vrženi v žrelo Velike Germanije, da bo zgodovina primorana pisati o vseh teh dejstvih. In dejstva ki sem jih navedel, držijo.

Slovensko časopisje pa prosim kot obmejni Slovenec, da beleži vse to.

nasprotje je tičalo v tem, da so Rusi zasedli poljsko kraljestvo, kar priznavajo vsi razumni ruski politiki. Rusija ni marala poljskih dežel, pri delitvi Poljske se jih je izogibala in prepuščala drugim, še le na dunajskem kongresu ji je bila od Prusije vsiljena Varšava in to napako je naredil car Aleksander I., ravno oni vladar, ki je bil med vsemi ruskimi carji največji slovanofil in je imel zaministra zunanjih zadev slavnega poljskega kneza Adama Czartoryjskega, velikega slovanofila. Sedaj je Poljska spet samostojna, velika ruska napaka je popravljena, med Poljaki in Rusi je preporno vprašanje samo še Vzhodna Galicija in Holmsčina, kar je pa bolj krajevega pomena.

Rusija je zaenkrat odpadla, a za slovanstvo to ni tako huda izguba, če pomislimo, da je poleg naše in češke države nastala še Poljska, ki mora po svoji naravi delati slovansko in protinemško politiko. Poljska se mora opirati na Gornjo Šlezko in na izliv Visle, morje ob Gdanskem in neizmerno bogati šlezki rudniki so zanjo življenjska potreba. Tukaj zadevajo njeni in nemški interesi živo drug ob drugega, teh krajev ne more Poljska izpušiti nikdar in radi tega mora pa biti smer njene politike vedno obrnjena — proti zapadu. Poljaki, Čehi in Slovenci stoje na straži ob veliki svetovni cesti od Gdanske do Trsta, oziroma v Reko, kakor je to leta 1918 dne 18. 8. naglasil v Sent Janžu poljski politik grof Skarbek. Naša politika se mora torej orijentirati v smeri k Poljski, ki je naša naravna zaveznica proti germanizmu. Poljska država šteje nad 25 milijonov prebivalcev, se hitro konsolidira. Poljaki imajo silno veliko državotvorne sile, katere zlasti nam Slovincem tako živo primanjkuje. Ravno poljski državotvorni smisel, plod bridkih izkušenj poldruga stotletja,

nam je najboljša poročila, da bo ta država kmalu postala važen činitelj med evropskimi državami. Rusija se bo brez dvoma zopet zbrala in uredila, Poljaki so jo odrgali od Nemčije in s tem storili za slovanstvo veliko uslugo. Za poljskim zaledjem naj se ruski narod odpočiva in zbira, da bo moč zamogli zopet kedaj črpati vsi Slovani iz tega neizmernega rezervoarja vedno svežih sil. Ruski narod se nam smili, za carsko Rusijo nam ni žal, novo Rusijo pričakujemo nepotrpežljivo, vendar slovanstvo ni tako silno veliko izgubilo, kakor sodi „Narod“, kajti vstala je Poljska, ki bo zdaj morala prevzeti aktivno vodstvo slovanstva proti germanstvu.

Dr. Leopold Lenard.

Samostojneži in občinske volitve.

Vedno smo povdarjali, da so samo stojneži ponižni sluge demokratov in slepi zagovorniki Pribečičevega „edinstva“, in vendar nam tega marsikdo ni verjel. V zadnjih dnevih pa so objavili samostojni poslanci v „Kmetijskem listu“ pismo iz Beograda, v katerem nam dokazujejo, da so naše trditve istinite. Kakor znano, skrbijo občinske volitve v Sloveniji predvsem generala slovenskih liberalcev, doktor Kukovec, ki že komaj čaka, da bi izrabil priliko in razveljavil s pomočjo sedanje nasilne vlade od regenta, že davno podpisano uredbo o občinskih volitvah. Samostojni poslanci so razumeli skrivnostni „migljaj“ g. doktor Kukovec in so poizkusili svojo srečo pri notranjemu ministru, ki jim je zagotovil, „da vlada popolnoma uvideva upravičenost zahteve SKS-poslancev, da se morajo občinske volitve v Sloveniji vršiti čimprej in to na podlagi volilnih imenikov za zadnje volitve v konstituantno“. Hinavska želja samostojnežev je brezmejna. Kaj jim je mar za široke maše onih volilcev, ki vsled kratke reklamacijske dobe niso imeli volilne pravice! Kaj jim je mar za kmetijske volilce v oddaljenih občinah, ki radi oddaljenosti volišč niso zamogli vršiti svoje volilne pravice! Saj v glavnem jim gre za to, da zadovoljijo s svojo klečeplazno politiko široke kroge demokratskih politikov. Zleje samostojnežev se krijejo glede občinskih volitev popolnoma z demokratsko nakano: oropati veliko število moških volilcev, ki niso bili vpisani v imenike za zadnje volitve ter odvzeti ženskam volilno pravico. To so „naprednjaki!“ Zenska volilna pravica — vsaj za občinske volitve — je slavila v vseh modernih in svobodoljubnih državah svoje velike zmage, pri nas v Jugoslaviji jo pa sovražijo ravno tisti, ki so vzeli vso „naprednjaštvo“ (nazadnjaštvo) v zakup. Mnenja smo, da bodo imeli v Sloveniji težko delo, ker so socialisti in komunisti istotako zagovorniki ženske volilne pravice. Ako se bo dr. Kukovec in samostojnežem posrečilo, uveljaviti nov red za občinske volitve v Sloveniji, bomo imeli nov dokaz demokratsko-samostojne poštenosti, ki se ne ustavi niti pred podpisom narodnega vladarja. To politiko bodo obsodili brez razlike strankarske pripadnosti mnogoštevilni volilci, možje, kateri se zadnjih volitev niso mogli udeležiti in bi potemtakem ne imeli pravice, glasovati ob priliki občinskih volitev; demokrate in samostojneži bodo pa uživali razentega žalosten sloves, da so oropali naše ženstvo tistih pravic, ki jih posedujejo žene resnično demokratskih in svobodnih držav. V naši državi, v kateri vlada „demokratsko“ nasilje v najogabnejših oblikah, se ne bomo čudili, ako bodo demokrate in samostojneži uresničili svoje toževne želje, ker smo tega navajeni. Dvomimo pa zelo, ali si bo s takimi poizkusi pridobila naša vlada ugled v inozemstvu. Toda, dovolj o tem! Danes smo Balkanci in

treba je „šufiti.“ Samostojneži pa si naj zapomnijo staro resnico: „Božji mlini meljejo počasi, a sigurno!“

Politični pregled.

JUGOSLAVIJA.

V Beogradu sedaj deluje ustavni odbor pod predsedstvom dr. Tomljenovića. Ustavni odbor je tudi sklenil, da se bodo poslali stenografski zapisniki iz sej ustavnega odbora parlamentarnim skupinam.

Na seji ustavnega odbora dne 7. t. m. so razpravljali o ustavi zemljoradniki. Kot prvi zemljoradniški govornik se je oglašil Avramović, ki je poudarjal potrebo dvodomenega sistema in zahteval, da bodi država ne samo politični stvor, ampak gospodarska ter socialna organizacija. Za Avramovičem je povzel besedo dr. Vesnić, ki je deloma pobijal predgovornikova izvajanja, se postavil na stališče dveh zbornic in kramal s svojo staro frazo, katero prodaja tudi v „Narodu“, namreč edinstvo med SHS narodi. Za Vesničem je še govoril samostojnež dr. Vošnjak, ki je nastopil nepričakovano za decentralizacijo in za dvojno zbornico.

Poročila iz Dalmacije naglašajo, da so po celi Dalmaciji na vidiku znamenja, da bodo Italijani v najkrajšem času izpraznili Dalmacijo. V Šibeniku so otvorili italijanski konzulat, italijanske konzularne agencije se ustanovljajo po Dalmaciji. Naše beograjsko ministrstvo saobračaja odpošlje poslanstvo, ki bo prevezelo progo Šibenik—Knin. Iz Šibenika so začeli Lahi odvažati v Italijo avstrijski vojni material.

Kakor izgleda, bode padla demokratska zahteva po enodolnem zistemu v vodo, ker se večina radikalov v ustavnem odboru in tudi opozicija zavzemata za dvodolno zistem. Demokratje še bodo morali paktirati v marsikaterem vprašanju!

ITALIJA.

V Rimu se vršijo sedaj banketi in pojedine na čast čehoslovškemu zunanjemu ministru dr. Benešu. Pri teh prilikah letijo od vseh strani na Beneša zdravice in napitnice, v katerih se naglašajo prijateljstvo med Italijo in Čehoslovakijo. Beneš pa zopet zagotavlja laškemu veljakom, da sta čehoslovški in italijanski narod edina in složna v vseh političnih in gospodarskih vprašanjih. Vse bankete in napitnice je zaključila Benešova napitnica laškemu narodu in laškemu kralju.

GRČIJA.

Grški kralj Konstantin je poveril sestavo nove vlade dosedanjemu finančnemu ministru Kalogeropulosu. Kalogeropulos zasede portfolio zunanjih poslov, Gunaris vojno, Protopopadakis finance in Theotokis: pravosodje.

Politična poročila.

p DRUGA ZBORNICA. Ustavni odsek državne skupščine se peča se dan z vprašanjem, če upeljati tudi drugo zbornico, ali ne? V vladnem na črtu se nahaja druga zbornica pod imenom „senat“, za katerega veljajo posebni pogoji. Demokrati so zoper senat, radikali so menda razdeljeni, eni so zanj, drugi ne, zemljoradniki so proti. Tudi opozicija je razdeljena, eni so zanj, mnogo več jih je proti. „Straža“ je že svojčas zagovarjala misel, da naj se vpelje druga zbornica, ki naj bi pa bila zastopnica kulture, znanosti, umetnosti, narodne vzgoje in organizacije, ter strokovnjakov najrazličnejših vrst. Ta misel je gotovo uvaževanja vredna. Poljaki so takoj v svojem prvem ministru ustvarili celo posebno ministrstvo za kulturo in umetnost. Mi smo tako zmaterijalizirani, da mislimo samo na praktične potrebe. Sila naroda leži predvsem v njegovi kulturi in duševni moči. V narodno skupščino si pa ravno moške kulture, znanosti in umetnosti ne morejo priboriti vstopa. Različne narodne organizacije, ki so za narod in državo največjega pomena, nimajo zastopnikov, strokovnjakov, ki so za razumno in solidno delo neobhodno potrebni, so iz postavljene izključeni.

Naj bi torej bila ena zbornica, kjer bi sedeli ljudski zastopniki, poleg nje pa še druga zbornica, kjer bi bila zastopana pamet, znanje in umetnost. Misel seveda še ni dozorela v toliko, da bi se sedaj uresničila, upamo pa, da se bo upoštevala, kadar pride do reforme ustave, ki se bo sedaj zaenkrat sklenila za silo.

p PASIC se bo umaknil? Pašičeva bolezen še traja vedno in v političnih krogih se govori že javno, da je kriva njegove bolezi neuspešna politika. V krogih radikalov kroži mnenje, da je v najkrajšem času pričakovati Pašičevo demisijo, ako se zemljoradniki ne odločijo kmalu za vstop v vlado. V tem slučaju bi se Pašič sploh odpovedal političnemu delovanju.

p SPOR med „zelenimi“. Na seji zemljoradniškega kluba, ki se je vršila dne 4. t. m., je prišlo do spopada med posameznimi deli kluba. Posamezne skupine so se pričele oddaljevati načelno v važnih ustavnih vprašanjih in je napadel radikalcem naklonjeni poslanec Popadič naše samostojneže in hrvatske seljake radi „separatističnih teženj“.

Dnevne vesti.

d LJUDSKO STETJE, pozor! Opaža se, da nemškutarji pri ljudskem stetu priznavajo nemščino kot svoj materni jezik. Enako ravnaajo s svojo slovensko družino. Brez dvoma ima spodnještajersko nemškutarstvo tajga povelja iz Gradca, ker je v interesu germanstva, da izkažejo kar le mogoče veliko število Nemcev v Spodnjem Stajerju. Torej pozor! Za Nemca ne more veljati, kdor nima nemških pradedov. Kjer je pa oče, dedec itd. Slovence, naj se mu črta nemški materni jezik. Ne zanesite se povsod na župane! Imamo še mnoga nemškonavdahnjenih občinskih odborov in županov, zlasti na severni meji, socialdemokrati in komunisti so po svoji ogromni večini ne le po mestih, ampak tudi na deželi pristni nemškutarji, zato pozor okrajna glavarstva, pozor deželna vlada! Nemci snujejo v Gradcu društva, ki imajo nalogo iztrgati Jugoslavijo Spodnještajersko in jo priključiti Nemški Avstriji. Tista glavarstva, ki ne bodo storila svoje narodne dolžnosti pri tem velevažnem stetu v polni meri, bodo največja opora nemških veleizdajskih inspiracij.

d ZOPER SOKOLSTVO V SOLI je protestiral krajni šolski svet v Sl. Bistrici. Sklenil je soglasno, da bodi iz šole izključena vsaka politika. Šola naj služi edinole pouku in vzgoji; in zato naj se v šoli ne agitira ne za Sokola in ne za Orla, ker se drugače širi med mladino že v nežni mladosti nasprotstvo in sovraštvo. Tako je tudi prav! Zastopniki katoliških staršev v okrajnih in krajnih šolskih svetih naj povsod nastopijo zoper sokolstvo, ki hoče mladino zapeljati k odpadu od Cerkev in vere ter naj zahteva, da se mladina vzgaja v versko-nravnem duhu.

d POLITIKUJOCE DIJASTVO. „Marburger Zeitung“ je prinesla v svoji 28. številki prav značilen uvodnik pod naslovom „Politik und Schule“. Clankar opisuje prav spretno žalostno razmere na naših srednjih šolah, ki so postale vsled ranega politiziranja mladine zares pozorišča ogabnih hujskarij in nasprotstev. Ob tej priliki konstatiramo, da so krivi teh pojavov deloma profesorji in učitelji, deloma pa razna kulturnobojna društva kakor n. pr. Sokol. Učiteljski zbori so deljeni v vse mogoče taborje, izvezeti ne moremo niti komunističnega Mladino, organizirano v Sokolu, pa pripravljajo na boj proti „črnemu klerikalizmu“. Ali se je potemtakem čuditi, ako govorijo dijaki na ulici, v gledališču in povsod o svojih učiteljih le v poniževalnem tonu, osobito ako slednji niso „državotvorno“ orijentirani! Zalostno je nadalje dejstvo, da se najdejo med dijaki nižjih razredov že taki, ki se navdušujejo za komunizem. Kam naj to privede?! Treba bo temeljite remedure. Eno pa je gotova stvar: dokler se bo šopirila na katedru in v šolski klopi politična hujskarija, bo padal sloves nekdanj lepo urejenih in vzornih srednjih sol, mladina pa, ki bo iste zapuščala, ne bo služila narodu z lepimi vzgledi. Zatorej: s politiziranjem ven iz naših sol!!

d JEZIK SHS? Kdo mu spiše slovnico, ko je vendar že drugo leto pri nas v Sloveniji v rabi? Začetkom naše narodne vlade so naše oblasti in zlasti deželna vlada sama kaj lepo v jasni in pravilni slovenščini govorile z nami. Zdaj se pa tudi v uradnem jeziku — poleg strašnih germanizmov iz polpreteklega doba — vedno jasneje vidi, da plovemo v jugoslovanski centralizem. Zdaj nas je vojaška oblast, ko je občinam doposlala za župne urade „svešteniške sezname“ vojaških novincev, tudi osrečila z navodilom v takem SHS-jeziku, da bi se marsikateri Ilirac zagromel nad njim. Da, za res pester SHS-volapük je to, ki mi ga pridejo govoriti bivši vojaki, ki domaći govorici vmešavajo češko srbsčino, pa bivši vojni ujetniki s svojo tartarsko ruščino. — potem pa vsi ti uradni SHS-jezikoslovci, ki nam zasačajo na naše grede takele dehteeve tke: orožniški postajevođa je komandir; pravkar-mi pravi naš financeir, da pride k nam še nov poštir —; o blaženi SHS-jezik, naj te vzame (pa prav kmalu) sam ludir!

d NECUVANA reklamna vsiljivost „Jutra“. Menda ga ni v celotni Jugoslaviji tako vsiljivega lista kakor je mladoliberalno „Jutro“. Uprava tega lista pa tudi dobro ve, kje mora začeti s svojo reklamo. Ker so se vsilili demokraciji v ospredje vlade, hoče tudi „Jutro“ porabiti to priliko in se vsiljuje vladnim sužnjem: orožništvu ter učitelstvu. Pred nedavnim časom so razposlali gospodje krog „Jutra“ na orožništvo ferman, v katerem vsiljivo priporočajo svoje glasilo žandarmeriji. Ravno kar pa smo dobili v roke pastirski opomin „Jutra“ na vse one učitelje, ki se niso naročili na „Jutro“, da si ga sigurno kar najhitreje naroče, ker bi naj bilo ravno učitelstvo pionir boljše — demokratske bodočnosti našega ljudstva. Iz teh vsiljivih Jutrovih reklam odseva ali židovstvo tega lista, ali pa mu grozi agromerkurstvo. Na vsak način pa se gabi taka vsiljivost vsacemu, ki ni vajen čitalskih manir.

d LIMBUS in „Taborova“ jeza. „Tabor“ od 8. t. m. se jezijo da Mariborčani posečajo pri vsaki priliki Limbuškega samostojnega Robiča in tamkaj popivajo, mesto da bi vršili naravnoobudno delo po celotni mariborski in dokaj še nemškutarski okolici. Z ravno kar omenjeno notico je udaril „Tabor“ po zobeh demokratsko gospoda katero komandirajo glede alkoholnega vprašanja korileje dr. Kodernovega kalibra. Demokratsko narodno delo je bilo in ostane proizvajanje veletoča! Kadar bodo povsod po mariborski okolici krme Robičevega dobrega glasu, potem se bodo mariborski demokrati razpasli ob nedeljah in praznikih po celi mariborski okolici, da bodo popivali na narodni špasi Samostojni Robič pa se naj zahvali „Taboru“ za „reklamo“, ker doslej so si bili samostojni in demokratje v zlati kot očetje in sinovi tudi v praktičnem uničevanju alkohola.

d LEGAR in črne koze. Legar in deloma tudi črne koze se širijo v Savinjski dolini, osobito v Lučah. Umrle je dosedaj baže že 13 ljudi na legarju.

d KARL Hauptmann. V Hirsbergu, Slezija, je umrl pisatelj Karl Hauptmann, brat znamenitega naturalista Gerhart Hauptmann-a.

d ANTON WILDGANS. Priljubljen in splošno priznani pisatelj Anton Wildgans, dramatik in prvobornik visokega sloga, je imenovan ravnateljem dunajskega državnega gledališča.

d ZADNJA MESTNA GODBA v Avstriji razpuščena. Mesto Sv. Hipolit na Nižje-Avstrijskem je zadnje mesto, ki je notri do sedaj vzdrževalo lastno mestno godbo, katere je stala na leto 1 milijon kron. Vsled slabega finančnega položaja so te dni sklenili, da opustijo mestno godbo koncem meseca aprila t. l.

d PREBIVALSTVO. Budimpešte. Prebivalstvo Budimpešte je znašalo 31. decembra 1920 925.724 oseb. Od teh je bilo po veroizpovedanju 59,7% rimsko-katoliško, 1,1% grško-iztočnega obreda, 0,4% pravoslavni, 4,6% protestantov, 10,4% unijskih, 22,9% židov. Kot materni jezik je madžarsčino priznalo 891.813 oseb, 54.365 oseb nemščino, Slovanov je pa bilo 19.201 oseb.

d ZA RAZOROŽITEV DRŽAV. Bivši italijanski ministrski predsednik Nititi je izjavil uredniku lista „World“: „Se nikdar niso tlačile vojne težave Evrope tako kot sedaj. Pričela se je moralna, intelektualna in ekonomska dekadenca Evrope. Velike in male narode, osobito male, prevzema imperija lizem. Vsaka država se oborožuje, ker se oborožujejo tudi sosedje. Upam, da bo Amerika v svojem in v interesu človeštva započela akcijo razorožitve sveta in to na temeljih mednarodne iskrene demokracije.“

d NAROCNIKOM „GLASNIKA“. Akoravno se je 1. številke „Glasnika“ za 1500 izvodov več tiskalo, kakor la- ni, je ista popolnoma pošla in se novim naročnikom ne more več doposlati. Pač pa prosi sl. občinstvo, da vse neporabne izvode 1. številke upravnštvu „Glasnika“, Maribor, Koroška cesta 5, vrne. Številke na novo izdati pri sedanjih razmerah ni mogoče. — Upravištvu „Glasnika“.

Iz neodrešene domovine

n LASKA PROSLAVA „odrešitve“ naših dežel. Lahi so sicer znani kot veliki komedijanti, toda vsaka komedija se tudi njim ne posreči. Tako so sklenili, da vprizore dne 6. t. m. veliko komedijo: „proslavo odrešenja našega Primorja“. Toda slovensko naše tamošnje prebivalstvo ni tega „odrešenja“ prav nič veselo, zlasti pa ne fašistovskih band, ki vladajo sedaj nad njim. Torej ni bilo pričakovati udeležbe z dežele. Tudi socialisti zavzemajo v zadevi „odrešenja“ svoje posebno stališče. Fašisti pa itak ne znajo drugega, kakor vprizirati komedije in skandale. Laška vlada s je torej zbala, da izpade proslava preveč po fašistovski, to je komedijantsko in skandalozno. Obenem se je pričelo po Jugoslaviji protestno gibanje, ki je zavzemalo široke kroge in dan „proslave odrešitve“ bi se bil lahko spremenil v dan žalobe člega jugoslovantstva. Laška vlada se je ustrašila ter objavila, da bo svečanost odložena za poznejši čas, ko se je bo lahko udeležil tudi pukljasti kralj in različni brbljavi senatorji. Na ta način, si je mislila vlada, bodo pritegnili večje število radovednežev, obenem se bodo po fašisti ženirali in opustili čezmerno komedijantsvo. V Trstu so slavje res odložili, po različnih drugih krajih se je pa vršilo vseeno. Vršilo se je tako rekoč na tihem, v ožjem rodbinskem krogu, senatorjev in kralja ni bilo — Slovencev tudi seveda ne. Fašisti so bili sami med sabo, ker je padlo slavo ravno na pustno nedeljo, se je spojilo s slavnim laškim „carnevalem“ ter zadobilo deloma značaj pustne maske-rade ter na ta način znatno izgubilo značaj kričavega fašistovskega nacionalizma.

n NIC POTNIH LISTOV za Jugoslavijo se ne dobi do 10. t. m. Baže je izdala italijanska vlada to naredbo radi proslave aneksije.

n PROMOCIJA. Na zagrebški univerzi je bil promoviran doktorjem vsega prava gospod Dioniz Godina, iz odlične narodne rodbine v Skednju. Cestitamo!

Iz Koroške.

k NASI BRATJE na Koroškem za slovensko avtonomijo. Na shodu Kmetke in Strokovne zveze v Crni, dne 2. februarja zbrani kmetje in delavci zahtevamo najširšo avtonomijo za celo Slovenijo in sploh po celi Jugoslaviji. Le na ta način je mogoč razvoj in blagor vseh treh ujedinjenih plemen Slovencev, Srbov in Hrvatov. Odločno tudi zahtevamo, da slovenski vojaki ostanejo v Sloveniji in da se njimi ravna, kakor se spodobi za kulturni narod. Naravnost moramo obsoditi surovosti, ki so jih morali naši slovenski mladeniči občutiti v Macedoniji in drugod. Mi hočemo biti zvesti in odločni jugoslovanski državljani, toda tudi država mora z nami postopati, kakor je prav.

k PROTI drzinim nemškim nakanam. Dobili smo ta le dopis iz Mežiške doline: Zbrani na shodu Kmetke in Strokovne zveze v Crni, odločno protestiramo proti predrzinim nemškim nakanam, ki hočejo med prebivalstvom Mežiške doline razviti agitacijo za dosego plebiscita. Mi smo in hočemo o-

stati zvesti in neomajeni jugoslovanski državljani. Zato trjamo, da naša vlada z brezobzirno doslednostjo za sleduje nemške namene in krivce ostro kaznuje. Vlada naj z vso odločnostjo in vsemi razpoložljivimi sredstvi nastopi, da se v kali zadušijo taki pogubni nemški poizkusi.

K PROMETNE TEZKOCE v Meziški dolini. Na zborovanju v Crni, dne 2. februarja je bila sprejeta ta-le resolucija, ki je bila odposlana v Beograd: Vsled nesrečnega plebiscita na Koroškem je Meziška dolina popolnoma ločena od pliberškega polja, odkoder je poprej dobivala potrebnega živeža in drugo. Težišče se je nagnilo proti jugu in vzhodu. Toda zveze s Stajersko so naravnost nezadostne. Cesta čez St. Vid v Soštanj je v silno slabem stanju. Čez Kramarce se v Mozirje niti z vozom ne more. Na Spodnji Dravograd okoli je pa posebno za Crnjane predalet. Zato zahtevamo na shodu Kmetijske in Strokovne zveze v Crni, dne 2. februarja 1921 zbrani kmetje in delavci, da prevzame država v svojo last cesto čez St. Vid v Soštanj in da preskrbi tudi za vozno cesto preko Kramarice v Savinjsko dolino. Nadalje zahtevamo, da se država pobriga tudi za železniško zvezo preko Kamnika v Ljubljano; kajti pot preko Dravograda in Maribora je pre dolga in predraga. Izvršitev teh zahtev je nujna tudi iz gospodarskih in strateških ozirov.

K MEZIŠKA DOLINA na Koroškem spada odslej v področje tajništva SLS v Mariboru in ne več v Celju. Pozivamo vse krajevne organizacije SLS oz. KZ, da se v vseh zadevah obračajo na naše tajništvo. — Tajništvo SLS v Mariboru.

GUSTANJ. Naše izobraževalno društvo je priredilo dne 6. februarja v Lečnikovi dvorani burko v treh dejanjih: „Moč uniforme“. Nekateri igralci so prvič nastopili, a so se vendar prav dobro odrezali.

GUSTANI-Tolsti vrh. Dne 31. sta bila poročena v Guštanju gospod Juro Cvitanč, posestnik Tolstovrške latine ter trgovec z dalmatinskim vinom in gđe. Tončka Kotnik, p. d. Jugova z Dobrij. Poročil ju je nevestin bratranec g. kaplan Simen Kotnik s Prevalj. Mlademu jugoslovanskemu paru želimo obilo sreče.

Iz Maribora.

d SLOVENSKA Ljudska stranka za mesto Maribor je zborovala dne 7. februarja. Udeležba je bila zelo lepa. Stavilo naših je vedno večje. Na zboru so poročali: dr. Leskovar o razmerah v Mariboru, posl. Pušenjak o položaju, tajnik Zebot o delovanju SLS. Govorili so še: dr. Capuder, Vesnjak, dr. Verstovšek in Ver, Medvešek. Izvolil se je nov odbor SLS za mesto Maribor. Pozivamo naše pristaje, ki še niso vpisani v SLS, da pridejo v tajništvo SLS v Cirilovi tiskarni in da se vpišejo v našo politično organizacijo.

d USMILJENKE IN „TABOR“ V svoji 29. številki se je „Tabor“ ob-

regnil ob usmiljenke mariborske bolnice. Predbaciva jim, da dobivajo usmiljenke boljšo hrano, nego strežniki, kar je v škodo strežnikom in bolnikom nižjega plačilnega razreda. Iz verodostojnih virov smo izvedeli, da je „Taborova“ notica netočna in ni ničesar drugega, nego zavijanje. Res je, da dobivajo sestre usmiljenke isto hrano kot ostalo osebje, čeprav imajo po pogodbi pravico do boljše hrane. Razentega se je tudi v bolnici udomačila navada, da so strežniki, ki že služijo dolgo dobo v bolnici, sami nezadovoljneži, katerim je težko ustreči. Dejstvo, da služijo nekateri že 10 do 20 let, je pač jasan dokaz, da jim res ne gre slabo, sicer bi si vendar bolj šali, oziroma spremenili službena mesta. Strežniki pač nimajo vzroka, se prijozevati, ker ne opravljajo isto delo kot usmiljenke in ne nosijo tudi nobene odgovornosti, saj opravljajo le samo navadna dela, za katera se ne potrebuje niti ne zahteva nikakšna predizobrazba. Strežnik je lahko navsezadnje tudi hlapec, strokovne strežniške posle pa opravljajo edinole ss. usmiljenke. Strežniki, ki ne opravljajo nočne službe in se borijo za postranske službe in nagrade, se vobče ne pritožujejo o slabih razmerah v bolnici. Iztaknil jih je „Taborov“ strežnik iz bolnišnice, ki naj ne zavija resnice, sicer bomo poskrbeli za jasnost v tej zadevi.

d PREDAVANJE O KOCENU v proslavo 100 letnice njegovega rojstva priredi o priliki obnega zbora dne 13. februarja t. l. ob 10. uri v mali dvorani tukajšnjega Narodnega doma „Zgodovinsko društvo“. Vstop je prost.

d JAVNA ZAHVALA. Društvo jugoslovanskih poštnih uslužbencev si ušoja izreči tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so pripomogli poštnemu plesnemu venčku do sijajnega vspela tako v gmotnem kakor tudi v častnem oziru bodisi s požrtvovalnostjo v darilih in denarnih prispevkih, bodisi z izposojenjem dekorativne in pohištvene opreme, nadalje veselilnemu odboru za požrtvovalno delovanje, najlepšo zahvalo pa vsem milim gostom, ki so pričarali v dvorane prijetno in svečanostno razpoloženje ter se žrtvovali za krasen uspeh prireditve v splošni blagor poštnemu uslužbenstvu.

d TRGOVKA in lastnica posredovalnice za službe v Gosposki ulici, neka Ivana Toplak (prej Johanna), ki je znana radi svojega smukanja v Nemško Avstrijo, je še vedno v Mariboru. Ta Johanea je prej ko slej za grizena nemškutarica, dasiravno je hči slovenskih staršev. Sodrugi ji je njen brat, veliki Nemeec „šuldirektor“ iz Nemške Avstrije. Ta dvojica švabčari, kakor bi imela svoj kšeft v Gradcu, a ne v jugoslovanskem Mariboru. Če treba bomo prišli z zanimivimi podatki o tej posilnemški dvojici. Za danes pa samo izrazimo svoje začudenje, da se take ljudi, ki neprestano in nalašč švabčarijo tako mirno trpi v Mariboru. Naj bi kak Slovenec v Gradcu nalašč tako oštentativno govoril slovenski! Vrgli bi ga takoj na

cesto in ga poslali čez Spilje. A mi? Omenjamo samo, da je to tista Toplak, katere je ob preobratu, ko je postal Maribor jugoslovanski, rekla pred pričami nekako takole: „Marburg bleibt jo nit bindisch, wird so wieder bold deutsch!“

Cerkveni vestnik.

d DUH. SPREMEMBE. Prestavljeni so vlč. gg. kaplani: I. Čečko iz Poljčan v Soštanj, A. Leben od Sv. Urbana pri Ptuj v Poljčane.

d V SV. VENCESLU pri Slovenski Bistrici je bil dne 1. februarja t. l. slovesno umeščen vlč. g. I. Zakšek. Ljudstvo ga je navdušeno sprejelo.

d VERSKI POUK v primorskih šolah. Kakor hitro so Italijani zasedli naše Primorje, so takoj odpravili verski pouk v vseh šolah. Ker je pa italijanska vlada začela uvidevati, da tako ne bo šlo, je izdala naredbo, s katero določa, da se mora nemudoma uvesti verski nauk v vse primorske šole. Proti tej odredbi se je pa uprlo vse liberalno učitelstvo, katero je na zborovanju v Pulju izjavilo, da ne mara prisostovati nobenim obredom pri verskem pouku ter da ne mara opravljati predpisanih šolskih molitev pred in po pričetku šole. Zdi se pa, da se vlada ne bo dala ugnati v kozji rog, kajti upornikom je namignila, da bo vsak, kdor se predpisom ne pokori, enostavno odpuščen iz učiteljske službe.

d KULTURNI BOJ v Čehoslovski. Katoličani na Čehoslovskem so v zadnji dobi postali brezpravni pred državnimi zakoni. Češki Sokol in češki brezverski učitelji so si v zadnji cobi osvojili več katoliških cerkev, katere hočejo uporabljati v svoje name. Na tozadevne pritožbe katoličanov ne da vlada niti odgovora, vsled česar vlada med katoličani na Čehoslovskem proti vladi v Pragi silno ogorčenje. Zlasti katoličani na Slovaškem so silno razočarani, kajti svobodo v novi državi so si predstavljali povsem drugačno, kot se pa ista sedaj izvaja.

d 700LETNICA tretjega reda. V letu 1922 obhaja tretji red in z njim katoliška cerkev 700letnico ustanovitve tega za prepord katoliške cerkve velezaslužnega reda. V ta namen se bo vršil v mestu Assisi, ki je rojstno mesto ustanovitelja tretjega reda, sv. Frančiška asiškega, velik mednarodni kongres, kojega pripravljani odbor je že sestavljen.

d ZAHTEVE NEMSKIH ŠKOLFOV. Vsi katoliški škofoje v Nemčiji so predložili državni zbornici obširno spomenico, v kateri so podali smernice glede verskega pouka v šolah. Katoliški škofoje odločno zahtevajo za vse nemške šole verski pouk. Tudi zasebne katoliške šole mora država podpirati iz državnih sredstev. Med drugim tudi zahtevajo, da se mora za učence, ako jih je v razredu 10 enega in istega veroizpovedanja, preskrbeti verski pouk. Kot učitelji za verski pouk mo-

rejo biti nastavljene samo take šole, katere so bile iz veronauka od posebnih komisije izprašane. Končno pa se zahtevajo, da morajo biti vse šolske knjige pisane v verskem in ne protiverskem duhu.

d POKRET KATOLIČANOV v Luksemburški. Pred nedavno so se vršile v vojvodini Luksemburški volitve v državni zbor, pri katerih so katoličani zmagali na celi črti proti združenim socijalnim demokratom in liberalcem. Dosedaj so imele protiverske politične struje ogromno večino v parlamentu.

Za osvoboditev župnika Klekla.

Poslanca gg. dr. Josip Hohnjec in Jožef Klekl sta poslala dne 5. t. m. ministru-predsedniku Pašiču kot ministru zunanjih zadev, naslednjo interpelacijo:

Začetkom meseca marca bo preteklo eno leto, odkar je madžarska vlada dala zapreti g. Jožefa Klekla, župnika v Velikih Dolencih v našem slovenskem Prekmurju. Župnija, katero upravlja g. Klekl, sega preko demarkacijske črte, katero je župnik moral prekoračiti iz službenih razlogov, če je hotel svojo dušnopastirsko dolžnost vršiti tudi napram tistim svojim župljanom, ki prebivajo onstran naše sedanje državne meje. Ko je nekega dne v začetku marca 1920 čel v mesto St. Gotthard iz dušnopastirskih razlogov, je Pavel Horvat, nekdanji okrajni glavar v Murški Soboti, povzročil pri madžarski vojni oblasti, da so gosp. Klekla zaprli. S tem se je začela dolga še zdaj nedokončana doba muke, telesnega in duševnega trpljenja za g. Klekla. Pretepali so ga, po njegovi lastni izjavi napram nekemu znanцу, in z njim surovo postopali. Iz Sent-Gotharda so ga odvedli v Sombotelj, odkoder so ga prepeljali v zapore v Budimpešto. Tamkaj že mesece in mesece biva in trpi med navadnimi zločinci ubogi, nedolžni Klekl, kateremu madžarska gospoda ne more dokazati nobene druge krivde kot to, da je bil vedno odločno slovenskega mišljenja, ter se je kot nekdanji urednik „Novin“ — političnega časnika prekmurških Slovencev — potegoval za ujedinjenje slovenskega Prekmurja z našo jugoslovansko državo. Odtod izvira to madžarsko sovražstvo proti župniku Kleklu. Ze za časa Karolyjeve vlade ga je madžarska narodna garda v Prekmurju hotela usmrtiti z drugimi narodnjaki vred. Sedaj pa so Madžari vsled čudne neodločnosti in slabosti naše vlade imeli dovolj časa, da so dali in še dajejo ubogemu Kleklu okušati vso težo in okrutnost svojega sovražstva. Jugoslovanski klub v nekdanjem narodnem predstavništvu v Beogradu je po svojem članu g. dr. Hohnjecu večkrat, bodisi z vprašanji, bodisi z osebnim posredovanjem opozoril vlado naše države na vnebovpičo krivico, ki jo Madžari delajo na šemu vnetemu in zvestemu državljanu, ter zahteval od nje, naj tudi napram župniku Kleklu izpolni dolžnost pravne obrambe, ki jo ima do svojih

Moj stric in moj župnik.

Iz francoščine prevedel Paulus.

(Dalje.)

Tistokrat se je župnik skregal z mojo teto in ta ga je postavila pred vrata.

Sedela sem na vrtu pod oknom salona in slišala ves razgovor.

„Gospa“, je rekel župnik, „prišel sem, da govorim z vami o Regini.“

„Zakaj?“

„Bete se dolgočasi, gospa! Obisk gospoda de Conprat ji je odprl nova duševna obzorja. Tudi nekateri romani, ki jih je brala, niso ostali brez vpliva. Nujno potrebuje razvedrila!“

„Razvedrila —! Kam pa hočete, da naj grem z njo? Jaz se ne morem ganiti, sem bolna.“

„Tudi jaz ne računam s tem, da bi jej vi poskrbeli razvedrila. Pisati bo treba gospodu de Pavol in ga prositi, da jo vzame za nekaj časa k sebi.“

Pisati gospodu de Pavol —! Na noben način! Dekle bi se ne hotelo več vrniti!“

„Mogoče. Toda to je zadeva, ki se bomo z njo pečali pozneje. Vrhutega

bo dekle svojčas živelo v velikem svetu in zdi se mi potrebno, da izpreme ni svoje življenje in si ogleda razmere in stvari, o katerih nima niti najmanjšega pojma.“

„Tega vsega ne razumem, gospod župnik! Regina ne pojde odtod!“

„Toda gospa“, se je razvnel župnik, „ponavljam vam, da je stvar nujna. Regina je otožna in pobita, njeni možgani delujejo živahno, domišlja si, o tem sem prepričan, da je zaljubljena v Pavla de Conprat.“

„To je meni vseeno“, je rekla teta, ki ni imela zmisla za župnikove razloge.

„Zapisano je, da je samota poma galka hudobnega duha, gospa, in to velja posebno o mladini. Samota je nevarna za Regino. Dajte jej nekoliko razvedrila, to ji bo pomagalo, da pozabi na svojo otročarijo.“

„Kake smešne in čudne pojme ima takle župnik!“ sem premišljevala. Pravi, da je moja tako resna zadeva otročarija, in misli, da bom kedaj pozabila gospoda de Conprat!“

„Gospod župnik“, ga je zavrnila teta s svojim najbolj suhoparnim glasom, „brigate se za svoje zadeve!“

Jaz bom storila po svoji glavi in ne po vaši.“

„Gospa, jaz ljubim to dete iz vsega srca in ne morem pripustiti, da bi postalo nesrečno.“ je odgovoril župnik z glasom, ki ga pri njem nisem poznala. „Pokopali ste jo živo v vaši hiši, nikoli jej niste dovolili nobenega veselja in reči smem, da bi bila brez mene zrastle v nevednosti in neumnosti, da bi bila ostala divja cvetka brez solncea in zraka. Ponavljam vam, treba bo pisati gospodu de Pavol!“

„Tega je že preveč!“ je divje zakričala teta. „Ali nisem več gospodar v svoji hiši? Spravite se odtod, gotod gospod župnik, in ne stopite več čez moj prag!“

„Prav dobro, gospa! Sedaj vem, kaj mi je storiti in danes vidim jasno, da bi bil moral pisati gospodu Pavol skemu že zdavnaj, pa me je slepilo za moljube in želja, gledati vsak dan svojo Regino —“

Našel me je v drevoredu vse v solzah.

„Ali je mogoče moj dobri gospod župnik! Vrženi pred vrata zavoljo me ne! — Kaj bo iz naju, če se ne bova videla več?“

„Culi ste razgovor, moje deta?“

„Da —! Seveda —! Pod oknom sem bila. Oh, kakšna ženska! Kakšna —“

„No, no, Regina! Pomirite se!“ je odgovoril. V lice je bil zardel in ves se je tresel. „Se nocoj bom pisal vašemu stricu!“

„Oh, hitro pišite, moj ljubi gospod župnik! Če me bo le koj prišel iskat?“

„Upajva!“ je rekel in dobrovoljen pa bolesten smehljal mu je prišel na ustnice.

Toda opravi mu niso dali pisati tisti večer, drugo jutro pa je nevarno zbolela moja teta, ki je bolehalo že nekaj tednov sem, in pet dni pozneje je smrt potrkala na naša vrata ter popolnoma izpremenila potek mojega življenja.

VIII.

Koj po tetini smrti sem si poiskala zaveje v župnišču. Vso bolezen me ni dala poklicati k sebi, Suzana sama ji je stregla z veliko požrtvovalnostjo.

Ko se je tetina bolezen shujšala, je župnik pisal v Pavol.

Dalje prihodnjic.

državljanov. Vlada je delala obljube, ter pokazovala na korake, ki jih je že podvzela v tej zadevi, toda ni mogla pokazati niti najmanjšega uspeha. Položaj g. Klekla se je poslabševal od meseca do meseca in sedaj je skoraj brezupen in to po krivdi polovičarstva in slabotnosti naše vlade. Naša slovenska javnost čuti škandalozno postopanje madžarske vlade proti g. Kleklu kot sramoto za našo državo ter z vso odločnostjo zahteva, da se temu skandalu vendar enkrat stori konec.

Podpisana torej vprašata g. ministra predsednika kot ministra zunanjih zadev:

1. Kakšne korake in kolikokrat je vlada storila, da osvobodi g. župnika Klekla iz madžarskega ujetništva?

2. Katera sredstva je porabila? Zakaj se ni poslužila represalij?

3. Ali je vlada voljna, da izpolni svojo dolžnost napram našemu državljanu g. Kleklu ter da uporabi vsa sredstva, ki so ji na razpolago, da se g. Klekl takoj pusti na svobodo?

Prosiva pismeni odgovor.

Dr. Hohnjec l. r.

J. Klekl l. r.

AMERIŠKI ŠKOFJE ZA DELAVSTVO. Ker so v Ameriki mnogi tovarnarji odpustili veliko število delavcev iz službe pod pretvezo, da nimajo dovolj odjemalcev za svoje proizvode, v resnici so jih pa odpustili z službe iz enostavnega razloga, da bi mogli zvišati cene za svoje tovarniške izdelke, so ameriški katoliški škofje izdali en proglas na delavstvo, drugega pa na tovarnarje. V prvem proglasu pozivajo delavstvo na odločen boj proti izkoriščevanju kapitalizma, v drugem proglasu pa svarijo kapitaliste, da se naj ne igrajo z ognjem, ker bi utegnili v delavstvu silno završeti. Vse ameriške časopise, tudi anglikanske, se živahno bavi s tem odločnim korakom katoliških škofov. Kapitalistično časopisje se hudo jezi nad „boljševističnimi katoliškimi škofi“ in delavstvo pa blagruje škofe, ker dobro ve, da jim nudi ta odločen korak ameriških katoliških škofov silno moralno oporo v boju zoper brezvestni kapitalizem.

Narodno gospodarstvo.

Za uvoz vina ali proti? —

Pod tem naslovom piše v „Slovenskem Narodu“ z dne 2. t. m. nek konzument daljši članek, v katerem se

zavzema za uvoz italijanskega vina, opira se na dejstvo, da mu je pravil te dni nek vinogradnik iz Dolanjske, ki si je vestno zapisoval vse izdatke za vinograd, da ga stane liter letošnjega pridelka — 6 K, med tem, ko so vinogradniki prodajali mošt po 14 K, vino pa sedaj po 20 in 22 K. Iz tega sledi, da zaslužijo vinogradniki kar po par sto odstotkov.

Ker bi tudi drugi slovenski vinogradniki, ki vina ne morejo producirati pod 14—20 K, radi vedeli, kako se producira v sedajnih časih vino po 6 K liter, bi bili dopisniku „Naroda“ zelo hvaležni, ako bi nam malo na tančeneje razložil račun onega dolanjskega tovariša, da bi se iz njegovega poslovanja naučili, kako se da pridelati tako ceno vino. Prosimo odgovor!

Za uboge krčmarje pa bi bilo res irebno izdati poseben poslovnik, da ne bodo ti reveži, ki zaslužijo po mnenju dopisnika v „Narodu“, samo 3—4 K za liter, prehudo oškodovani, ker si od tega zaslužka niti ne vedo odračunati izgubo obresti od ležečega vina in izgubo pri točenju in izhlapevanju vina.

Na drugo niti ne odgovarjamo.

Lojalno pa priznavamo, da so radi visokih vinskih cen prizadeti konzumenti, ker morajo mnogo globlje seči v žep za četrto vina, kot pred vojno. Ali tudi vinogradniki bi raje krili svoje stroške za vinograde s pradojnimi cenami in zahtevali za svoje produkte predvojne cene v soglasju z efektivnimi izdatki. Zato je neokusno, ako dopisnik „Naroda“ brez vseh dokazov sumniči naše vinogradnike, kakor da bi samo iz modernih „na več 100% proračunjenih dobičkov“ bili proti uvozu italijanskega vina, ne pa iz naravnega nagona ohraniti življenja sebi in vevlačni panogi našega narodnega gospodarstva. Zato opozarjamo g. konzumenta v „Narodu“ na naš članek v „Gospodarju“ v božični številki in na resolucijo mariborskega protestnega shoda glede uvoza italijanskega vina. Vsak zastopa svoje stališče, toda upajmo, da ne bo nobeden brez dokazov zastopal interese — Italijanov!

g KONEC ZBOROVANJA gospodarskega sveta. V Beogradu so zaključili zborovanja gospodarskega sveta in so razne sekcije pričele z detajliranim delom. Gre za revizijo železniških tarif, specialne tarife preiskrbe mest, ureditev pomorskega prometa in za obnovo prog in voznega parka.

g ROK za žigosanje obveznic predvojnih posojil bivše Avstrije in Ogrske je končnoveljavno, podalšan de vsote 15. marca 1921. Žigosanje izvršuje davčni urad za mesto Ljubljana kamor je tudi tozadevne prošnje, katere so kolekovati z 2 (dvema) dinara naslavljeni. Prošnjam so seveda obveznice kot vrednost priložiti. Predsedstvo delegacije ministrstva financ v Ljubljani pozivlja vse naše državljane, ki svojih obveznic predvojnih posojil navedenih v prilogi 2 in 3 tuk. razglaš. štev. 6796-Val-920 z dne 4. septembra 1920 (Uradni list štev. 104 z dne 11. septembra 1920) doslej še niso predložile v popis in žigosanje, da to takoj osebno ali pisмено store. Natančneje se stranke pri davčnem uradu soba št. 9 poduče.

g 20% ODBITEK za vsote pod 1000 K. V smislu člena 25. finančnega zakona je izdal finančni minister generalni direkciji državnih dolgov ukaz, da pripravijo vse potrebno za izplačevanje začasnih priznanih izpod 1000 K od onih 20%, ki so jih zadržali povodom žigosanja bankovcev. Pričetek in kraje izplačevanja bodo posebej objavili.

g PROMETNI PARK. Kakor poročajo listi, je reparacijska komisija sklenila, da se smatrajo vagoni in lokomotive, ki so bile zaplenjene do 13. novembra 1918, kot vojni plen detične države in vsled tega ne bo treba oddati naši državi gotovi del prometnega parka, ki so ga svoječasno zavezniki zahtevali.

g VREDNOST DENARJA. Vrednost avstrijske krome je že nekaj dni stalna, kajti za 100 avstrijskih kron se plača 24% do 25 naših kron. Ameriški dolar je v vrednosti nekoliko poskočil, kajti sedaj stane 144% do 145 naših kron. Za 100 čehoslovaških kron se plača 178—175 naših kron, za 100 francoskih frankov se plača 985 do 1000 naših kron, za 100 nemških mark je plačati 230—231 naših kron in za 100 laških lir se plača 515 do 520 naših kron.

Spomini na koroško glasovanje.

II.

Zanimivo je, kako sodijo avstrijski vojaški krogi o bodočnosti Avstrije. Višji častnik v Celovcu se je izrazil pred kratkim (lahko bi zapisal njegovo ime in vpričo koga): Sedaj še kakih dve leti bo hudo, potem se bomo združili z Nemčijo. Združeni bomo šli nad Francoze in jih bomo premagali.

Tako že govorijo nemški oficirji, ko še vedno visijo po deželi slike z napisi: In SHS droht Krieg, Kärnten hat Frieden! Pa tudi drugi nemški lepaki za glasovanje so še nabiti po deželi s slikami in z napisi, kakor: Korošci ste, Korošci ostanete; Herrgott erhalte uns unsere Heimat; Mama, ne štimajte za Jugoslavijo, ker (= sicer) moram ajnrukat za kralja Petra; was wir gesäet in Kärnten, das wollen wir auch ernten; der SHS Staat hat keine gesetzliche Arbeiterfürsorge, i. t. d.

Glavni nemški gesli sta pa bili: „Kärntentreu“ in militarizem. Celo resem so zložili: „Oj ti moja luba koroška zamlja! Te lubm cartilivo s cala srca. Bueh sam je postavou hrance tvoje, kueme snažene naj strme hore.“ Deželne meje so nedotakljive, Koroška se ne sme razdeliti. V tem so bili vsi Nemci edini, tudi socijalni demokrati, če tudi se je njih centralno glasilo na Dunaju malo pred razsulum norčevalo v uvodnem članku „Achtung auf die Landesgrenzen!“ iz deželnih mej in iz vseh tistih, ki zagovarjajo njihovo nedotakljivost. Karavanke morajo biti državna meja, so zahtevali tudi nemški socijalni demokrati. Njihovo glavno glasilo „Arbeiter-Zeitung“ pa je pisalo malo poprej dobesedno: „Unserem modernen, neuzeitlichen Sinne scheinen natürlich Gebirge und Höhen kein besonderes Hindernis gegen den staatlichen Zusammenhang einer Landschaft. Ganz anders dem techniklosen Mittelalter, das den Geländeschwierigkeiten der Bergwelt mit nur sehr einfachen Hilfsmitteln gegenüberstand“ itd.

Ce bi bili zagotovili pred glasova-

njem Korošcem, in sicer ne samo oni B, kakor se je nameravalo, nekako avtonomijo, in bi jih oprostili obvezne vojaške službe, kakor se je predlagalo, bi bili Nemcem izbili najsilnejše agitacijsko sredstvo iz rok.

Casopisi so poročali, da bi bili letos v januarju v Londonu lahko sklenili z Italijo mnogo ugodnejši mir, kakor smo ga sedaj. Dobili bi bili železnico na Reko z važnim križiščem Št. Peter, Zader bi bil ostal pod jugoslovansko nadoblastjo in Italija bi nam ne bila celo leto metala polen pod noge. Tedaj je še Wilsonova beseda nekaj veljala. Da smo se tedaj pobotali z Italijo, je verjetno, da bi bil tudi plebiscit na Koroškem drugače izpadel. Stavili smo zahteve, o katerih bi bili lahko vedeli, da se nam zaenkrat ne bodo izpolnile, odklonili smo to, — kar bi bili lahko dosegli. Dvojna izguba je zdaj naše plačilo.

Polovičarstvo, s katerim smo reševali Koroško, nas je ubilo. Če bi že bili takoj v začetku pošteno prijeli, bi se nam Koroška ne bila nikdar več izmuznila iz rok. Nemci pa so energično rekli: „Alles oder nichts“ in so dosegli uspeh. Ko jih je Dunaj pustil na cedilu koncem leta 1918, so stvar sami prijeli v roke. Po razsulu fronte sta se na Koroškem dva bataljona jugoslovanskih vojakov stavila na razpolago, da zasedeta Koroško. Če bi bil tedaj kdo za svojo odgovornost zasedel slovensko Koroško, ko se je videlo, da od ljubljanske vlade ni prav ničesar pričakovati, bi slovenska Koroška ostala lastnina primi possidentis, t. j. naša. Ali je le kaj težko gospodom pri sreči, ki so jo tedaj tako polomili? Zakaj so toliko pomisljali? Ali slovenska Koroška ni naša, ali nismo imeli pravice do nje? Gotovo; Zakaj je torej niso dali zasesti, kar bi se v začetku bilo lahko zgodilo brez truda in brez žrtev? To vedi Bog!

Nemci zdaj izjavljajo, da hočejo z lepim pridobiti koroške Slovence, tudi tiste, ki so glasovali za Jugoslavijo. Gospod Brandner se je nekoč pred glasovanjem javno pritožil čez pisavo „Korošca.“ Auf dem Lande, in der Stadt, vsem nemčurjem štrik za vrat, je ravno tedaj stalo v „Korošcu“ na uvodnem mestu, „Korošca“ so ljudje zelo radi čitali, ker je umel res jako popularno pisati. V tem oziru vse priznanje! A ta surovi ton, v katerega je čimdalje bolj zašel, to zmerjanje z nemčurjskimi ušmi in primerjanje s steklimi psi nam je le škodovalo. Le z lepim se da kaj doseči, kar (= nikar) z grdim, velja tudi in morda še posebno na Koroškem. In v krajih, koder se je mnogo z grdim in s silo delalo, je povsod za nas slabo izpadlo. Pa ljudje se niso znali premagati. Seveda obzirno in uljudno nastopati je mnogo težje kot nasilno in gosodovalno. „Mit dem Standrecht kann ein jeder Esel regieren“, je v svojem jeziku rekel Cavour.

Zdaj določujejo, kdo bo dobil vojaško podporo in preživnino. Vidi se, da Avstrija hoče steti. Pri tem določevanju so strogo natančni in že temu in onemu so rekli: Vi ste od Jugoslovancov neopravičeno vlekli podporo. Vsak prošelec mora imeti cel kup dokumentov, kakor: domovinski list, rojstni listek za sebe in otroke, zaslužek vdove ali moža pred vpoklicem, potrdilo skupnega zakonskega življenja, mrliški list, poročni list, potrdilo bivanja (Wohnsitzbestätigung) itd. itd. Preživnina bo, preračunana na jugoslovansko valuto, mnogo nižja, kakor je bila pod Jugoslavijo. Tudi plače avstrijskih državnih nastavljenecov so nižje, kakor v Jugoslaviji.

V Jugoslavijo je zda, težko priti, in je združeno z velikimi stroški, čez gore zdaj v snegu tudi ne bo več mogoče. Casopisje iz Jugoslavije sedaj bolj redno dobimo, a vsled slabe avstrijske valute bo za nas tako drago, da je bo le malokdo naročil. Nemčurško „Koroško domovino“ delijo zastoj. Ali ne bomo več dobili slovenskega lista na Koroškem?

Pridobivajte naročnike!

MALA NAZNANILA

PRODA SE:
Divan, miza in šest stolov se proda. Sodna ulica št. 15/I. Maribor. 79

SLUŽBE:
Služba cerkovnika
in organista pri Sv. Marjeti nize Ptuja se razpisuje. Nastopi se se lahko takoj. Plača po dogovoru. 1—2 80

Slikarsk. pomočnika
samostojnega sprejme Franc Krajnc, slikarski mojster, Maribor, Cvetlična ulica 8. 1—3 82

Dekle, ki ima veselje do dobrih služb in bi šla k slovenski družini brez otrok na Hrvaško, se išče. Plača dobra služba stalna. Prosilke se naj zgleda do 12. februarja v Popovičevi ulici št. 9, prvo nadstropje. Maribor. 78

Inserirajte v Straži!
Straža je najbolj razširjen list na Slov. Štajerskem!

RAZPIS.

V toplicah Dobruša pri Celju je razpisana restavracija v zdraviliškem domu. Pogoji v Uradnem listu št. 12.

NAZNANILLO

Podpisani vljudno javljam cenj. občinstvu Maribora in okolice, otvoritev največje, prvotrazredne, novourejene restavracije na Grajskem trgu št. 4, katero sem otvoril dne 2. februarja pod imenom

„GRAJSKA KLET“.

Restavracijo bom vodil osebno ter sem isto kljub težavnemu času vzorno uredil ter okusno opremil, posebno s krasnimi ložami, katere bodo nudile cenj. obiskovalcem dovoljno udobnost.

Postregel bom cenj. gostom s prav izbornim vinom iz najboljših jeruzalemskih, ljutomerskih in turškoverskih vinogradov. Ob enem sem poskrbel izborno kuhinjo s toplimi in mrzlimi jedili ter vzorno postrežbo.

Za mnogobrojni obisk in naklonjenost cenj. občinstva se priporočam in beležim z velespoštovanjem G.uro pl. Valjak.